

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Friderici Iacobi Beyschlagii, Gymnasii, quod Halæ Suevorum est, Adiuncti, & ad ædem S. Mich. Archangeli Catechetæ extraordinarii, Sylloge Variorum Opusculorum

(Programmatvm, Orationvm, Epistolarvm, Poematvm, Dissertationvm, Aliarvmqve Observationvm ...)

Fascicvlos I.II.III.IV.V. Ab Annis MDCC.XXVII.M.DCC.XXVIII.M.DCC.XXIX. Editos, Complexvs. Cvm Indice Triplici.

Beyschlag, Friedrich Jakob

Halae Suevorum, M.DCC.XXIX

V. Oratio. De hominum e morte resuscitatorum exemplis, ex historia profana repetitis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16134

Tom. I. n. XXVII. ibi adducunt Celeberrimi collectores: *Sanctus JACOBUS Sarugensis, inquit, Batnarum Episcopus, seu urbecula in regione Sarugensi sita, quæ duo Renaudotius confundit, ac Jacobum nostrum hereticorum Monophysitarum antesignanum injuste vocat, ex Nostræ sententia, qui prolixè illi respondet. N. XXVIII. GEORGIUS, Jacobi Sarugensis discipulus, encomium in Præceptorem suum scripsit. Hactenus illi. Atque hæc quoque obiter adjecisse, fas sit, occasione sumpta ab Elogio illo, quod Elegiæ, quæ paulo ante legitur, Schwarzianæ, in Museo Croziano, d. 14. Jul. 1725. ab eruditissimo Henningio datum merito esse, lætus memini, nihil cæteroqui, quod iure argui possit, hic admisisse, confisus, nisi quod modestiam horum Virorum celeberrimorum læsisse videri queam.*

V.

ORATIO (a)

De hominum e morte resuscitatorum exemplis, ex historia profana repetitis.

- (a) Temporis rationem habiturus, hanc orationem hic sisto, quam ante sex jam annos, moderante actum Celeb. Viro CHRISTIANO GOTL. SCHWARZIO, Præceptore & Patrono meo omni observantiæ cultu perpetuò venerando

RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE,
 MAXIME GENEROSE HUIUS OPIDI
 PRAEFECTE,

PATRES ACADEMIAE
 Omnium Ordinum Excellentissimi,
 Celeberrimique,

PATRONI ac PRAECEPTORES,
 Quo par est, Animi cultu, & veneratione con-
 stanter prosequendi,

TVQUE NOBILISSIMA ac STIRPIS VIR-
 TUTISQUE Præstantia commendatissima, inque
 spem PATRIAE feliciter efflorescens
 STUDIOSORVM Corona.

SI quod unquam tempus piis Christiani
 orbis gaudiis, læta animorum exultan-
 tium significatione, suavissimisque vocum
 divini Numinis beneficia celebrantium con-
 centibus, solemniter hilariterque est trans-
 actum: Illud profecto fuit, quo nuper san-
 ctam Christi, Servatoris humani generis
 dulcis-

---

do; Altorfii Noric. ubi studio Theologico
 tum vacabam, recitavi. Eam, cum adhuc
 neglecta prorsus apud me delituisset, hortatu
 virorum quorundam doctissimorum, qui
 argumentum ejus, ex præmisso supra Pro-
 grama-

dulcissimi, e morte in vitam gloriose reversi, memoriam pie grateque divini cœtus celebravit, atque adhuc plausus inter ac votivas exclamaciones religiose veneratur. Et habet sane Christianus populus, quo incredibilis lætitiæ suæ luculenta hoc tempore faciat indicia. Ec quod enim, quæsumus, beneficium vel reperiri excellentius, vel præstantius excogitari, vel prædicatione dignius existimari potest, quam quod Christus, unicus ille nostræ salutis Auctor, postquam cœlesti suo Patri de universi orbis peccatis infinito sanguinis sui precio satisfactorus, horrenda supplicia, & ipsam adeo mortem acerbissimam subiisset, interposito

tridui

---

grammate Schwarziano, perspexerunt, & ipsam orationem, si vel maxime pro dignitate elucubrata haud esset, publica luce haud indignam judicarunt, hic ut exhiberem tandem, permoveri me passus sum. Adeoque paucis monendum duxi benevolum lectorem, ipsum quidem orationis argumentum ab Exc. SCHWARZIO mihi propositum, & auctores veteres, tum Græcos, tum Latinos, qui hæc, quæ attuli, exempla enarrant, benevole ab eodem mecum communicatos esse; ordinem vero illius, & quam vocant, dispositionem, arbitratus meo qualicumque permissam

tridui spatio, effractis & disiectis sepulcri repagulis, ruptoque mortis vinculo, ad vitam, ceu gloriosissimus mortis victor ac triumphator, & omnium suscitandorum princeps, resurrexit. O rem omni cogitatione sublimiorem! O beneficium nulla, ne eloquentissimi quidem hominis, oratione dignè satis extollendum! Maxima sunt & recondita, quibus nostra nititur salus, mysteria, & si vel obiter duntaxat contemplari nunc mihi liceret totum nostræ salutis ordinem, & præcipua Religionis Christianæ capita veluti per transfennam aspicere, bone DEUS! quam amplus rerum sublimium campus se

mibi

---

missam, nec in ipsa oratione, utcunq̄ue deinceps à me elaborata, quicquam, pauca si verba exceperis, à Celeb. Viro, fuisse immutatum. Neque vero hæc eo fine dicuntur, ut inanem inde gloriam captare velle videar, quam utique hæc oratio, à nullis vel doctrinæ, vel elegantix notis se commendans, conciliabit plane nullam: id quod in omnem paratus eventum, mea sponte præsentisco. Sed honori & gloriæ hujus Excellentissimi Doctoris mei ita potius consultum ivi, ut, dum lectores omnia in hac oratione, jejuna, & ab omni eloquentia plane deprehendent aliena

fol

mysterium pignus illud certissimum, quod in spem indubitatam nostræ aliquando futuræ resurrectionis, quam omnibus numeris absoluta, & in secula nunquam finitura perdurans salus sequetur, acceptum teneamus, servamus, & ad ultimam usque vitæ horam solícite custodiemus. Sed tantum quidem mysterium, ex quo vita & salus dependet, quo sanctius est, & sublimius, & quo certius ex sacrarum literarum pia & decenti lectione, nobis innotescit; eo illud minus ab iis, quos sacra verbi divini oracula fugiunt, recte potest cognosci. Hic tu certi aliquid a ratione nequicquam expectes: huc vires intellectus humani, sibi si soli relinquatur, sese penetrare non possunt:

hoc

cusationis materia deest, speroque, me facili negotio eam à benevolo lectore impetratum esse veniam; quam olim post recitatam orationem, ab Amplissimo illo Auditorum confessu, memini consecutum me esse, qui majorem adversæ valetudinis meæ, quam cum, illo tempore, conflictabar, quam orationis leviusculæ benignam habuerunt rationem. Scilicet mox post ipsum Resurrectionis Christi festum habenda erat Oratio. Ast di-

vino

hoc ad mysterium plene cognoscendum ratio cœcutientium Philosophorum nunquam pertinget. Neque vero existimandum est, doctrinam de futuro corporum mortuorum in vitam reditu rationi & naturæ esse adversam. Sunt sane, fateor, multi inter paganos, qui dum animos post mortem superstites fore, & vel præmia de bonis, vel pœnas de malis in vita perpetratis, a supremo vindice expectaturos, persuasum habebant, de corporum quoque, ut instrumentorum, suscitatione nonnulla balbutierunt. Verum enim vero quotusquisque est, quem lateat, quam dubie, quam hæsitanter hac in re sint versati, quam

C 2

ægre

---

vino Numini visum est, febrim, quæ quotidiana fuit, mihi interim immittere, quæ non elaborationem modo orationis difficilem & inæqualem reddidit, sed ipsam quoque ejus recitationem usque ad Festum Ascensionis Christi differre coëgit. Id cum Excell. SCHWARZIO per schedulam significarem, ille, qua est humanitate, aliquot saltem dies, ante, quam habenda esset oratio, d. 17. Maii 1721. suavissimas has literulas, quas Msc. meæ orationis adhuc insertas nuper deprehendi

ægre pedem hinc extricare laborarint, plane ut similes illis appareant, qui in tenebris palpitare coguntur. At ne cui mirum esse videatur, me hæc ipsa tam audacter constanterque asserere, & speciosius forte, quam verius ea dicere, non memorem quippe tot tamque insignium exemplorum, in priscis, & partim hodie adhuc exstantibus profanorum scriptorum monumentis passim occurrentium, quibus complures homines ex ipsi paganis è morte ad vitam esse reversos, luculenter evinci possit: hinc propositum mihi est, exercitationis gratia, nonnulla ejus generis exempla ex historia profana edisserere, atque, num sua illis constet veritas, quidque insuper de illis observandum videatur, pro tenuibus ingenii viribus, breviter dispicere. Nihil est, Au-

DITO.

hendi, reposuit, quas, cum eo faciliorem lectoris veniam mihi conciliare posse videntur, pace VIRI humanissimi, hic liceat exhibere. Ita autem ille ad me perquam benevole:

Nobilissime Domine Beyschlagi,

“ Omnes literæ tuæ mihi sunt gratissimæ,
 “ multo gratius, cum TE convalescere intellexero. Oratio tua optime habebitur,
 “ DEO volente, proximo die Martis, aut Mercurii;

DITORES SPECTATISSIMI, ut elaboratam industria orationem, & quæ sua se dignitate commendet, expectetis: talem enim in hunc splendidissimum locum afferre, etsi vel maxime debebam, virium tamen mearum imbellicitas non patiebatur. Quare nihil reliqui video mihi superesse, nisi ut, qua possum, observantia atque humanitate, a vobis, AUDITORES, petam ac contendam, ut, quam semel exoptatissima præsentia vestra mihi exhibere lubuit benevolentiam, eam nunc porro, patientes vacuasque breviter dicenti aures præbendo, qui vester est favor eximius, haud gravatim continuetis.

Atque ut inde statim orationis meæ cur-

C 3

sus

curii; quia argumenta de resurrectione & ascensione CHRISTI, facillime, & vel tribus verbis, connecti possunt. Cura modo, ut satis valeas. T. t.

C. G. SCHWARZ.

Atq; sic factum est, ut, postquam ex morbo, per DEI gratiam, convalui, paucos post dies, die scil. xx. Maii, orationem, ægro corpore conscriptam, adeoque venia dignissimam, recitare utcunque potuerim. Quæ ut præmitterem, ipsa fere necessitas postulare videbatur.

fus provehatur, unde reliqua deinceps facilius poterunt diiudicari: intelligo, AUDITORES omnium ordinum honoratissimi, nihil mihi æque nunc incumbere, ac ut e Græcis Latinisque præsci ævi monumentis exempla afferam, quæ testatum faciant, creditum omnino esse à plerisque paganorum, fuisse ex sua gente plures, qui mortui cum essent elati, nescio quomodo revixerint. Sed vidéo boni ordinis causa qui efficacissimum dicendi subsidium suo quodam jure habetur, certas quasdam orationi meæ leges figendas esse, certosque limites definiendos: hinc adeo cum ab argumenti, tum ab ipsius instituti mei ratione non alienum videtur, *tribus* potissimum *membris* omnem rerum pertractandarum ambitum includere. *Initio* itaque, ut ostendi, *exempla suscitatorum è morte hominum*, quæ aliqua disquisitione digna videbuntur, bona fide recensebo: *hinc examinatis* potioribus *circumstantiis*, de ipsa vel veritate vel falsitate eorum iudicium feram: *tandem* quid *Christiana Religio* inde vel *damni*, vel *confirmationis*, accipiat, & quomodo infinitis modis maior & excellentior sit gloria ac veritas Resurrectionis, tum Christi potissimum, tum qua nos aliquan-

quando per DEI bonitatem gaudebimus, dilucide, habita tamen ubique brevitatis ratione, commonstrabo. Proдите ergo nam ad vos omnis mea nunc spectabit oratio, proдите, inquam, quo voscunque loco contineatis, quos iam olim mortuos ad vitam denuo prodiisse, scripta veterum persuadere nobis conantur; agite, & patiamini de vestra ad huius lucis usuram, quæ perdita vobis erat, revocatione pauca narrare. Non est, ut metuatis, ne manes vestros inquietem, umbras perturbem, aut animabus, si qua gaudent, tranquillitatem invideam: de vestra in vitam reversione, & ane sua se veritate tueatur, differere, id vero unicum est, quod intendo. *Primus* igitur, quem in scenam producere libeat, sit *Aristeas*, qui a Propontidis quadam Insula *Proconnesius* vulgo audit, & versibus græcis olim non parvam sibi laudem peperisse dicitur; huic enim vel vetustatis memoria primum videtur locum assignare. Variæ autem variorum de eius morte & inde in vitam regressu, sunt narrationes. Dantur, qui minus explicate de morte eius pronunciant, id potius asserentes, eum, quandocunque voluerit, animam suam reddere, ac si visum fuisset,

set, recipere solitum esse: Certe Plinius, cam visam ex ore ipsius evolantem corvi effigie, his ipsis verbis memoriæ prodidit. Sed præstet audire, quæ Herodotus hac de re habeat, qui & explicatius & fusius eam descripserit, summa vero narrationis eo ferre redit: Se, ait, cum in Proconneso & Cyzici ageret, audivisse, Aristeam olim in eadem Proconneso fullonicam officinam ingressum, ibi diem suum obiisse, statimque fullonem clausis post se officinæ foribus mortem hanc Necessariis Aristeæ indicatum abivisse. Hinc cum iam fama de eius obitu in urbe percrebuisset, accessisse quendam ex Cyzico oriundum, qui hac super re sermones miscentibus, sese cum Aristeæ apud Cyzicum congressum collocutumque esse, affirmaret, cumque in proposito persisteret, propinquos defuncti ad fullonicam accurrisse, sed nec vivum Aristeam, nec mortuum reperisse, qui vero tandem exactis septem annis in Proconneso comparuisset, & versibus de Arimaëpis confectis, rursus hominum conspectui se subduxisset. *Alterum* huc pertinens exemplum est *Eris Pamphylæ*, quem, præter Platonem, multi alii e veteribus scribunt in prælio

lio

lio occisum, decem diebus inter cadavera iacuisse; binos deinde post dies, ex quo inde subtractus est, rogo, ut cremaretur, esse impositum, statimque vitam recepisse, atque multa mira, quæ interea apud inferos vidisset, retulisse. Huic continuo *terium* adiungam, quod de *Cleomede Astypalæensi* scriptum est. Ille fertur Iccum aliquem in pugilatione trucidasse, sed præmio, quod victorem manere debebat, ipsi fraudulenter detracto, indeque mentis impotentia apud eum exorta, tandem Astypalæeam rediisse, inque locum quendam docendi publicum, magno tum numero puerorum frequentatum, ingressus esse, commotaque, qua totius ædificii structura nitebatur, columna, concussisse domum, ut illius ruina pueri opprimerentur: hinc ab irritatis hac iniuria urbis incolis lapidibus petitus in æde Minervæ refugium quæsisisse, & arcæ, quæ forte ipsi tum obtigerat, sese inclusisse perhibetur; cuius operculum cum cives aperire diu, sed nequicquam tentassent, arcam denique vi effregisse dicuntur, sed in ea Cleomedem nec vivum illum, nec defunctum offendisse; consulentesque hac super re oraculum, responsum accepisse, ut Cleo-

C 5

medi

medi Heroum postremo sacrificia fierent. Audivistis, AUDITORES HONORATISSIMI, unum atque alterum institutorum exemplorum, nullis quidem adhuc inspersis iudiciis, quæ alteri parti reservaturum supra me obstrinxi, illustratum, sed simplici tantum ac nuda relatione a me enarratum. Pace ergo vestra etiam pauca alia, quæ supersunt, qua potero brevitate, præmissis subiungam, atque deinceps nulla interiecta mora, ad ipsum eorum examen me convertam. Sit ergo *quartus*, qui hunc in censum veniat, *Hermotimus Clazomenius*, cuius animam post alios Plinius tradit, consuevisse, relicto corpore, longe diuque hinc inde circumerrare, & quæ in locis procul distitis agerentur, expiscari, remeantem deinde in corpus ea omnia enarrare, quorum, nisi a præsentibus, notitia haberi non posset; corpore vero ab anima destituto, aliquando ab inimicis, permitte uxore, cremato, reversam animam cum domicilio, ubi contineretur, non inveniret, veluti nunquam posthac redituram, evolasse. Clazomenios vero, quorum animi religione forte excitati erant, fanum ipsi extruxisse, quo mulieres prohiberentur. Hunc excipiat *Epimenides* ille *Cretensis*

tensis, quem referunt, cum rus a Patre missus, ad æstum meridianum avertendum, a tramite aliquantum secessisset, & in spelunca recubisset, plus quinquaginta annorum spatio ibi dormientem iacuisse; denique e somno excitatum, inque patriam reversum, neminem, quem antea novisset, reperisse, neque ipsum a quopiam cognitum esse, si fratrem natu minorem excipias, qui & ipsi, quæ contigissent, narraverit: postea vero totidem diebus consenuisse, quot annis in antro sopitus remanserat. Id vero ipsi non sane parvam apud Græcos famam peperisse, quem & Dii ipsi dilexissent, sic, ut illi defuncto Cretenses, velut DEO sacrificia obtulissent, & religiose eum coluissent. Non parum quoque admirationis apud Romanos *Aviola Viri Consularis* exemplum excitasse, post Plinium, Valer. Max. prodidit; eum namque & a medicis, & ab illis, qui in domo ipsius erant, pro defuncto reputatum esse, & cum satis longo temporis intervallo in terra cubisset, elatum tandem esse, & in rogo, cum flamma corpus eius attigisset, vivere se, exclamasse, opemque magistri sui, qui solus ibi perstitisset, implorasse, sed iam prævalente circumcirca igne, vivum esse combustum. Unicum ex iis, quæ col-
legi

legi, exemplis adhuc superest. Nimirum puellæ illius notissimæ, quam *Apollonius Tyaneus* fertur mortuam ad vitam revocasse. Philostratus, cuius vita Apollonii adhuc in eruditorum manibus versatur, rem ita fere recenset; puellam scilicet tempore nuptiarum vitam cum morte commutasse visam esse, & elata illa, sponsum, ut moris erat, veluti nuptiis imperfectis, feretrum eiulantem secutum; ipsam vero puellam, ex consulari familia, oriundam, ab universa Roma esse deploratam. Accedentem autem Apollonium, feretro poni iusso, dixisse se lacrimis, queis puellam deflerent, mox finem esse impositurum, exploratoque puellæ nomine, nihil eum aliud egisse, quam ut manibus eam contrectasset, atque seorsum nonnulla insufurrasset, ac eo modo a morte, quam obiisse videretur, eam excitasse, statimque tunc puellam, postquam ante locuta esset, in ædcs paternas rediisse. Ad ipsum verò *Apollonium* denique quod attinet, etsi sunt, qui & hunc mortuum ad vitam reversum esse, contendunt, mire tamen variant hac in re scriptores, atque ipse Philostratus ita scribit: De genere mortis eius, si mortuus tamen est, varie relatam est. Per-

git

git deinde, alios tradere, Ephesi eum mortuum; alios, in Lindo esse defunctum, Palladis templum ingressum, atque in eo conspectui hominum subductum; alios denique perhibere, in Creta mortem eius contigisse, modo magis etiam mirabili, quam qui in Lindo, atque eum deinde disparuisse.

Et hæc sunt, AUDITORES, quæ veterum monumenta suppeditarunt, hominum suscitatorum exempla: Dantur equidem adhuc nonnulla alia, sed ea, cum fabularum nomen aperte præ se ferant, non digna existimavi, quæ hic locum aliquem inveniunt. Pergam igitur potius ad *alterum membrum*, & præcedentium exemplorum breve quoddam examen suscipiam, cum sine aliquo iudicio, ob nonnullas causas minus sibi cohærentes, vix dimittenda esse videantur. Equidem non is ego primus sum, qui hunc laborem aggrediar; exhausserunt eundem iam ante me, doctissimi & in orbe Erudito celeberrimi Viri (b) immo iam multis

---

(b) Ut Scriptores Systematum Theol. ex variis Religionibus taceam, quos magno numero recenset summe Ven. Dn. D. C. M. PFAFFIUS,
Can-

tis abhinc seculis non defuerunt, qui hac in re operam suam locarent; ita ut vix spicilegium mihi post tantam messem relictum esse videam. Igitur ne actum agere existimer, si, quæ alii iam copiose ostenderunt, ea ego tædiose repetere vellem, iuvabit tantum per potiora capita ire, & tribus tantum, quod aiunt, verbis in quavis historia illius vel veritatem, vel falsitatem commonstrare. Ad *Aristeam* itaque *Proconnesium* ut revertamur, iam olim Origenes in libris contra *Celsum* solide demonstravit, quam fabulosa sint, quæ de eius morte & inde in vitam reditu vulgo tradantur. Ut rem omnem breviter expediam, videtur hic ipse *Aristeas* commixtus esse cum *Aristæo* *Apol-
linis* filio, quem, præterquam quod multa
alia

Cancellarius Acad. Tubing. in P.I. Introd. ad Hist. Theol. lit. p. 213. -- 267. ex quibus nonnulli, (inprimis Io. HENR. HEIDEGGERUS in Corp. Theol. Christ. Tiguri 1700 fol. 2. Tomis edito,) hoc argumentum, plus alii, alii minus, attingunt; quorsum & eos refero, qui peculiaribus libris, vel dissertationibus locum de RESURRECTIONE MORTUORUM excusserunt & illustrarunt, qui & longa serie
occur-

alia fecisse dicatur, quæ supra de nostro Pro-
 connesio quoq; attuli, post peragratum uni-
 versum fere orbem, hominum a conspectu
 subito se subduxisse legimus. Quam parum
 vero fidei apud nos habeat illud Deorum Dea-
 rumque olim in terris actum commercium,
 quilibet cordatiorum satis intelligit. Hinc
 & cum facile confusio nominum hic lo-
 cum inveniat, quo iam fundamento nita-
 tur illa Aristæ historia, non obscurum esse
 potest, præsertim quando iam olim, com-
 mentitia hæc esse, Ethnicorum cordatiores
 ostendere. Transeo igitur ad *Erem Pam-*
phylum, quem e cadaveribus post decem
 dies

---

occurrunt in laudato PFAFFII opere, P. I. p.
 392. & 393. Editionis, quæ tribus nunc Partibus
 mirifice locupletatis, in quarta, quam dicunt,
 forma, prostat. Hos, inquam, ut hic non
 commemorem; pertinet huc H. GROTIUS,
 de ver. Rel. Christ. Lib II. §. VII. p. m. 100.
 edit. Viri Celeb. ERNESTI SAL. CYPRIANI,
 Lips. 1709. 8v. huiusque analecta ad hunc
 locum, p. 330. 331. & quæ Vir doctissimus,
 M. Io. CHRISTOPH. KOECHERUS ad finem il-
 lius §. Grotiani nuperrime annotavit, in
 editis à se variorum notis ac animadv. in
 laudatum Grotii librum, qui & meam hic
 operam

dies extractum, rogoque impositum revixisse dixi. Sed præter Platonem, qui fabulam hanc & Apologum appellat, cui Plutarchus adstipulatur, qui fabulam eam dicit, unde allegoricus sensus sit eruendus, Macrobius tradit, visum modo Erem esse vitam effundere & recipere, quam revera non perdiderat: Itaque nec hoc exemplum, ex ipso scriptorum profanorum testimonio, omni exceptione maius deprehendimus. Sed videamus, num, quæ de *Cleomedes Astypalaensi* dicta sunt, qui arcæ se inclusisse, ea vero effracta, nec vivus nec mortuus apparuisse dicitur, maiori se veritate commendent. Verum tantundem fidei, ac
illa

operam nonnihil occupavit, adductis iam duabus Io FECHTII Exercitationibus eruditissimis, quarum altera in Noctibus Christianis n. XI. occurrit, altera in eiusd. Schediasmatibus sacris n. I. legitur, & prioris continuatio est. Utraque titulum gerit: De Resurrectione Carnis, an, & in quantum illa ex naturali ratione innotescat. In his cum hæc, quæ oratio mea exhibet exempla, adducantur, & docte examinentur, allatis auctorum veterum locis, quæ ipse in fontibus tum inspexeram, & inde hoc loco allegare supersedeo; in
prom.

illa quæ modo missa feci, exempla, hoc mereri, & Origenes adversus Celsum & Plutarchus in Romulo docuerunt, qui illud in numerum confictarum a Græcis fabularum retulere. De *Hermotimo Clazomenio*, cuius anima corpore excedere, eoque post aliquod tempus reverti consuevisse, indicatum est, ut meliora nobis promittamus, multæ obstant rationes. Ut taceam, iam priscis temporibus Lucianum & Apollonium Dyscolum rem pro mera fabula habuisse, probari adhuc non potuit, corpus illius plane mortuum fuisse, immo vero ex Plinio constat, illud interim semianime iacuisse. Quodsi ergo Augustino fidem habemus, mentionem facienti Presbyteri cuiusdam, qui Restitutus vocabatur, quique pro arbitrato suo exanimis in terram concidere & mortuo similis iacere solebat; dubium hic nullum fere

Tom. I. Fasc. I. D est

---

promptu eram, ut ad eas lectores remitterem, cum ecce KOECHERIANAM industriam me prævenisse, lætus intelligerem. Ceterum P. D. HVERTIUS, idem hoc argumentum in *Demonstr. Evang.* fuse pertractat, quem cum & Fechtius in multis sequi haud dubitaverit, pressius illi inhærere visum est.

est, quin Hermotimus ad proposita sua eo securius tutiusque perficienda pari fraude usus sit, neque defunt similia Exempla, quæ vel ex Romanahistoria possent in medium afferri, nisi temporis esset ratio habenda. Porro quemadmodum idem ille Presbyter, quod & ipse Augustinus scripsit, quando ita mortuo similis iacebat, nec ferri, nec ignis vim sentiebat: ita vero admodum videtur simile, Hermotimum eo ipso tempore, quo dolo isti intentus erat, ab inimicis eius subito in ignem coniectum, atque sic crematum esse. Defert me ordo ad *Epimenidem Cretensem*, quem supra, plus quinquaginta annis somno sopitum esse, narratum a me est. At vero vix digna est hæc fabula confutatione, quam & Plinius & Diogenes Laertius iam olim reiecere, quorum posterior addit, fuisse, qui adeo non eum dormisse contenderent, ut hic inde per agros & silvas oberrans, rei herbariæ longo tempore operam suam consecraverit. Maximum vero Tyrium si audire placeat, existimat ille, *Epimenidem* eo consilio isthanc fabulam confinxisse, ut inter hominum vitam & longe durantem somnum magnam intercedere similitudinem, ostenderet. Ad *Aviolam* autem

tem

rem, *Virum Consularem*, qui in rogo revixerit, quod attinet, non multo opus est, labore, ad eam historiam convellendam. Conceptis namque verbis Valerius Maximus, eum mortuum creditum esse, scribit: facile ergo fieri potuit, ut, cum exanimis elatus, rogoque impositus esset, igne calorem vitalem, quem, verisimile est, ante paulisper suppressum esse, denuo fovente, ad se ipsum redierit, ac se vivere exclamarit. Venio ergo tandem ad puellam, quam *Apollonius Tyanens* (c) ad vitam resuscitare visus est. Totam ego historiam, vel fabulam potius, ex Philostrato vitæ Apollonii scriptore, supra recensui. Verum enimvero quo minus fidem illi meam attribuere possim, plures sunt, exque non spernendæ, ut opinor, rationes. Ante omnia dubiam mihi reddunt

D 2

rem

(c) Legi hic merentur, quæ P. D. HVETIUS, IO. FECHTIUS, aliique, supra laudati, hac de historia, quam recte fabulam dixeris, æque erudite quam fuse observarunt. De ipso Apollonio Tyanensi eiusque præcone, Philostrato, Ham-burgensis ille Reipublicæ literariæ Bibliothecarius DN. D. IO. ALB. FABRICIUS agit, in Bibl. Gr. Volum. IV. p. 43. sqq. seu Lib. IV. cap. 24. adde paulo infra notam meam (d.)

rem omnem ipsius Philostrati verba : non enim scribit : *puella mortua est* , sed *τεθνήσκει* , *mortua esse videbatur*. Paucis deinde interiectis de Apollonio dicit , eum puellam e morte , quam obiisse videbatur , excitasse. Et vero quid , quæsumus , hanc rem dubiam magis ac incertam , imo suspectam reddere valeat , quam quod narrata iam historia , ipse fluxum & hæsitans iudicium suum his verbis subiunxit : „ Utrum vero scintillam animæ in ipsa invenerit , quæ Medicos latuerat (dicitur enim pluisse tum Jupiter , ipsam vero vaporem facie exhalasse) utrum extinctam animam refocillaverit atque reduxerit , difficile est indicare , non mihi solum , verum iis etiam , qui præsentibus tum fuerunt , „ Quemadmodum vero aqua-

---

Conf. etiam , quæ Hugo Grotius Lib. IV. §. VIII de Verit. Rel. Christ. hac de re scripsit , & quæ ad illum locum E. S. CYPRIANVS doctè commentatus est , in Analectis suis. Adde C. A. HEUMANNI Diff. Acad. An. 1707. Ienæ hab. de miraculis Vespasiani Imperatoris Romani , §. IV. V. & VI. nuper quoque à
I. C.

aquarum ea est indoles, ut, quo latius ser-
pant, eo magis augeantur, ita, ut e tenui
sæpe initio in magnam molem excrescant:
pari ratione res in hac fabula se habuit:
namque Philostratus quidem dubio & hæsi-
tabundo animo eam descripsit, & rem o-
mnem veluti in medio reliquit: sed sequenti
tempore Fl. Vopiscus ita confidenter, itaque
audacter hoc factum asseveravit, ut scri-
bere non dubitarit: “Quid illo viro (Apol-
lonium intelligit) sanctius, venerabilius, di-
viniusque inter homines fuit? *ille mortuis
reddidit vitam*: ille multa ultra homines &
fecit, & dixit,“ & quæ sunt reliqua. Ut-
cunque vero hæc omnia se habeant, non
defuere tamen, qui fraudem hanc detexe-
runt; immo qui totum, quem de Apollo-
nii vita Philostratus reliquit, scriptum nul-
lius vel parvi esse momenti docuerunt ip-
sumque Philostratum, & suo quidem me-
rito, sublestæ fidei scriptorem appellarunt.

D 3

Id

I. C. KOECHERO ad laudatum §. Grot. com-
mentante, p. 376. Notarum & Animadvers.
variorum ad Grotii egregium illum librum,
in eadem Vespasiani causa, quæ Tyaneæ per-
similis est, allegatam, quam sibi tamen ad
manum fuisse, negavit.

(d) Id enim fere ubique in eo sibi proposuit, ut ad CHRISTI miracula, quæ negare non poterat, vel eludenda, vel aliis modis exagitanda, Apollonio suo fere eadem, quæ de CHRISTO leguntur, similia certe, tribueret, & ineptæ illius ac impiæ CHRISTI & Apollonii comparationis, quam postea, ad exemplum Philostrati, Hierocles impudentissime instituerat, primus auctor esset. Nullo igitur negotio hinc confici potest, confictam istam puellæ resuscitationem, eiusque causam atq; originem ex veris illis CHRISTI miraculis esse repetendam, quando Jairi Principis Synagogarum filiam defunctam, & mortuum viduæ Nainiticæ filium ad vitam revocavit. Quæ vero tandem de Apollonii ipsius in vitam reditu dicuntur, ea sic sunt

(d) Generatim de scriptis Philostrati consule Fabricium in Bibl. Gr. L. IV. c. 24. ubi & sigillatim §. II. de vita hac Apollonii, & §. XV. de Apoll. Tyanensi ipso, agit. Huius vitæ Gallicam Blasii Vigenarii possideo versionem, quæ in titulo tomus tertius, sine dubio, operum Philost. extranslat. gall. vocatur: (Philostate de la Vie d' Apollonius. A Tournon. MDCXI. 8v.) In fronte Apollonii effigies, laureato capite, exhibetur, cum inscriptione: APOLLONIUS TEANEUS, cuius editionis cel. Fabr. l. c. §. II. p. 46, non me-

sunt incerta, tantisque tenebris involuta, ut, ceu supra ostendi, Philostratus, postquam plures complurium opiniones attulisset, ipse tandem fateatur, sibi de genere mortis eius parum constare.

Intellexistis adhuc, AUDITORES OMNIUM ORDINVM HONORATISSIMI, tum quæ Gentilium monumenta suggererunt, hominum mortuorum, ut credebantur, vitæ restitutorum exempla, tum quibus rationibus ea falsitatis argui convincique queant; ut adeo ne minimam quidem fidem mereantur. Sed cum meminerim, me supra promittere *tertio loco* ostensurum, quid Christiana Religio inde vel damni vel confirmationis capiat, & quanto excellentior sit CHRISTI, & nostra olim futura resurrectio; agite, AUDITORES SPECTATISSIMI, mihique hæc tribus tantum,

D 4 quod

---

minit. Quem vero ibi de ista versione adduxit elegantem Bælii locum, is in recentiss Diction. eius edit. occurrit Not. K p. 180. a voce Amiot. conf. idem Fabricius in Del. arg. & Syll script. de V. R. C. cap. 2. §. 3 p. 77. seq. de Euseb. libro contra Hieroclem, adde cap. 43. 44. 45. Ven. MOSHEMIUS Bibl. Brem. cl. III. p. 1. seqq. obs. doctiss. de Apoll. Tyan. Imag. Telest inferuit, (conf. cel. ARPII Ferias Æstiv. P. I. §. XIX p. 13.) ubi §. 4. nota (a) p. 9. ita de hac vita iudicat:

quod aiunt, verbis edifferenti patientiam vestram benevole porro commodate. Ea semper fuit infernalis genii fraus atque astutia, ut, quæ in sacratoribus litteris consignata ac proposita essent, vel humanam vim superantia miracula, vel ad hominum salutem pertinentia dogmata, ea ipse variis, iisque callidissimis artificiis dolisque vel impugnare, vel labefactare, & nescio quibus fabulis atque commentis involvere conaretur. Verum enimvero inter tot cœlestis sapientiæ capita, haud scio, an ullum aliud majoribus Satanæ insidiis infestatum fuerit, quam hæc ipsa de Resurrectione Servatoris doctrina. Nam qua est astutia, facile intelligebat, & sua plurimum referre sentiebat, si hanc veritatem aut dubiam redderet Christianis, aut prorsus incertam, fore ut

---

“ Nondum dextrè satis Apollonii vita, ut
 “ à Philostrato narratur, pervestigata, non-
 “ dum satis apte, ordineque Chronologi-
 “ co disposita est — Historici illius, quo
 “ vix unquam inconcinniores me legisse,
 “ recordor, incertitia, stupor, ac inertia doctis-
 “ simis obfuerunt viris, quo minus omnia si-
 “ ne erroribus traderentur. Hæc cel. Moshe-
 “ mius.

ut reliqua omnia Religionis Christianæ capita conciderent atque collaberentur. Hoc consilio omnem movit lapidem, omnesque conatus eo intendit, ut excitaret eiusmodi hominum pestes, qui vel aperte negarent, IESUM resuscitatum a mortuis esse, vel certe, id affirmantibus varia dubia, ingeniose sapius, interdum vero satis leviter excogitata, moverent. Hinc mox Paulus, Vir divino spiritu instructus, de veritate resuscitationis Domini è morte, cum Philosophis Stoicis & Epicureis in urbe Athenarum disputare necessum habuit; mox aliquot hæreticorum insurrexere, qui eandem doctrinam deriderent, atque in dubium vocarent; mox ille infensissimus cœlestis veritatis hostis instruxit alios, qui insigne hoc resurrectionis miraculum & sapientiæ Christianæ mysterium extenuarent, hominumque Ethnicorum, qui tum olim, tum circa illud tempus e morte ad vitam redierint, exempla iactitando, Christianis opponerent. Sed videamus num antiquus ille Draco his astutiis id, quod experebat, consecutus sit, & anne commentitia ista hominum suscitatorum exempla veritatem CHRISTI resurrectionis, nostræque aliquando eventuræ;

D 5

vel

vel elevare, vel suppressere potuerint, & an nostra religio commodi inde aliquid, vel damni possit expectare. Aut igitur vere contigerunt isthæc exempla, aut quemcunque in finem ab hominibus impiis, forte etiam superstitiosis, sunt conficta. Quod si prius admittamus; quanquam ad unum omnia falsitatis suæ satis, ut opinor, supra sunt convicta; largiamur tamen tantisper, vera esse omnia, quæ Gentiles tanta cum iactantia, hominum, qui revixerint, crepant exempla, quid ita? nonne eo ipso vel inviti testimonium præberent luculentissimum, non adeo esse incongrua, quæ Christiana Religio de futura corporum cum anima coniunctione & reditu in vitam præcipiat? Nonne tuto inde licet colligere, paganos plerosque in ea fuisse persuasionem, a ratione non esse alienum, ut aliquis e numero mortalium, vi divina instructus, mortuos ad vitam excitare, (e) aliaq; miranda efficere possit; immo fieri omnino posse, ut, quod aliis Philosophis plane absurdum est visum, mortuorum corpora ad vitam aliquando sint reversura, etsi confuse hæc omnia & hæsitanter statuerunt, clariori lumine destituti. Si vero ex altera parte fal-

fa

(e) vid. Grot. de V. R. C. Lib. II. §. 7. & Kœcher. ad h. l.

fa & conficta ista esse, idque merito, existimamus: neque sic quidem quicquam nostra Religio damni patietur. Præsertim cum pleraque fere omnia eiusmodi exempla iam inde ab antiquissimis temporibus, & quæ CHRISTI resurrectionem multis seculis antecesserant, nota fuere, adeoque non in fraudem vel injuriam CHRISTI ad vitam reversionis sunt conficta, unicum si forte Apollonii exemplum excipias. Quare cum iis temporibus nullam, quæ momentum aliquod trahat, causam habuere pagani, cur talia temere comminiscerentur; & nihilo fecius, quo minus hoc facerent, sibi non temperarunt: aliud quidem hinc concludere non possum, nisi eo ipso corporum resurrectionem ab illis esse adumbratam, eamque pro re, quæ contingere omnino possit, fuisse existimatam. Quamcunque igitur in partem hæc accipiantur, Christianorum doctrina tantum abest, ut hinc detrimentum aliquod capiat, ut ex his ipsis, veluti testimoniis clarissimis, confirmatio & robur insignis ipsi accedat.

Sed faceffant tandem fictitia hæc paganorum suscitatorum exempla: extollant ista & iactitent, qui divini verbi luce destitun-

stituntur. Nobis, qui CHRISTO nomen dedimus, nobis, inquam, graviores & longe digniores suppetunt causæ, cur nobis cum tota Reipublica Christiana impense gratulemur, nos efferamus atque exsultemus. CHRISTUS enim, gloriosissimus ille mortis & peccati victor, CHRISTVS est, qui e morte ad vitam ita vere, ita splendide est reversus, ut ipsius resurrectionis veritatem & gloriam, quæ infinitis modis excellentior & maior est, neque Iudæorum fraudes neque hæreticorum mendaces calumniæ, neque ullus alius Diaboli eiusque asseclarum dolus potuerit per tot secula imminuere aut labefactare. Tibi, CHRISTE optime, pro tanto beneficio immortales agemus gratias; Tu isto nobis vitam & salutem peperisti; Tu, cum omnium, qui reviviscent, princeps factus es, nostræ etiam aliquando, tua benignitate, futuræ resurrectionis, quæ certissime eveniet, pignus & tesseram quasi nobis tradidisti. Effice igitur, & largire tuam gratiam, ut in hac tua salutis plena è mortuis resuscitatione, tanquam in securo portu quiescamus, & ad illam constanter adhærescamus. Ita enim fiet, ut nostræ resurrectionis memores, vitam nostram pie sancteque transigamus, & tan-

tandem aliquando fructuum, quos CHRISTI
resurrectio (f) nobis acquisivit compotes red-
damur, iisdemque in æterna secula utamur,
fruamur. DIXI.

VI.

Ad Virum Celeberrimum, & de re omni
literaria egregie meritum,

DN. JO. GOTTLIBIVM KRAVSIVM,
Professorem Eloquentiæ in Acad. Lipsiensi
extraordinarium,

DISSERTATIO EPISTOLICA,

*In qua disquiritur, an vita Christoph. Longolii,
quæ Epistolis eius, in editionibus plerisque
præfixa legitur, Regin. Polum
habeat auctorem.*

Blennium fere est, VIR longe celeberrime,
cum, commendatione Viri alicuius,
magni in Republica literaria nominis, cuius-
que eruditioni insigni multum tribuere con-
suevisti ipse, adiutus, Lipsiæ ad TE invisere
ausus sum. Quo tempore ea mihi exhibui-
sti benevolentia & humanitatis maximæ
documenta, ut non iteratum modo subinde
ad

(f) Conf. I. A. Fabricii Del. arg. & syll. script. de
V. R. C capp. 43. 44. 45. quæ & supra ad notam
(b) p. 46. referenda sunt.